

Brief aan gemeenten
Aan de burgemeester

Hofweg 1H, 2511 AA Den Haag, T (070) 757 02 00

E info@prodemos.nl, I www.prodemos.nl

Den Haag, 4 oktober 2016

Geachte mevrouw, mijnheer,

Honderd jaar geleden werd met de invoering van het algemeen kiesrecht een grote stap gezet in de ontwikkeling van ons democratische bestel. Dit met veel strijd verworven kiesrecht is echter nog steeds geen vanzelfsprekendheid – denk aan de vaak lage opkomst bij verkiezingen.

ProDemos wil de viering van honderd jaar kiesrecht aangrijpen om stil te staan bij het belang van deze democratische verworvenheid. Daarbij hebben we u nodig: we willen gemeenten stimuleren om aandacht te schenken aan de plaatselijke historie omtrent de invoering van het algemeen kiesrecht. Wij hopen dat wij u met deze brief enthousiast kunnen maken om daar in uw gemeente het voortouw te nemen.

Bedenk daarbij dat er in de periode van de viering diverse verkiezingen gehouden zullen worden: voor gemeenteraden, Provinciale Staten, waterschapsbesturen en het Europees Parlement. Een extra argument om aandacht te schenken aan het kiesrecht!

Viering 100 jaar kiesrecht: wat gaat er gebeuren?

Tussen december 2017 en september 2019 vieren we dat honderd jaar geleden in Nederland het algemeen mannenkiesrecht (1917) en het vrouwenkiesrecht (1919) is ingevoerd. Overal in het land vinden activiteiten plaats, er komen publicaties, theatervoorstellingen, tentoonstellingen, symposia, bijeenkomsten enzovoort. Vrouwenorganisaties hebben een reeks activiteiten op stapel staan die de betekenis van de invoering van het vrouwenkiesrecht onder de aandacht brengen. Er is een stuurgroep en op www.100jaarkiesrecht.nl is binnenkort achtergrondinformatie en een agendaoverzicht van alle activiteiten te vinden.

In uw gemeente

Bij de invoering van het algemeen kiesrecht denkt men meestal met name aan het nationale niveau. De strijd voor algemeen kiesrecht woedde echter ook in de gemeenten, en de invoering heeft grote invloed gehad op de gemeentepolitiek. De samenstelling van de gemeenteraden veranderde aanzienlijk en deze verandering had direct en indirect invloed op het beleid van gemeenten.

Elke gemeente kent haar eigen kiesrechtverhalen – verhalen die vaak nog niet eerder zijn opgeschreven. Denk bijvoorbeeld aan:

- de manier waarop plaatselijke organisaties waren betrokken bij de kiesrechtstrijd
- de rol die vrouwen gingen spelen in de lokale politiek vanaf het moment dat zij verkozen konden worden

- de lokale partijvorming en de regionale manifestatie van landelijke partijen
- de manier waarop partijen campagne begonnen te voeren
- het algemene verloop van de eerste verkiezingen met algemeen kiesrecht
- de invloed van het nieuwe kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging op de lokale politiek

ProDemos wil gemeenten stimuleren om deze eigen, lokale geschiedenis omtrent de invoering van het algemeen kiesrecht te onderzoeken en te presenteren. ProDemos zal daarbij een kader bieden: wij maken een format voor een tentoonstelling, met beeld en tekst over de ontwikkeling van en de strijd voor het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen op nationaal niveau. Dit materiaal stellen we digitaal en kosteloos beschikbaar aan gemeenten. Daarnaast geeft ProDemos de brochure *Hoe ontstond het algemeen kiesrecht?* uit.

Gemeenten kunnen het tentoonstellingsmateriaal aanvullen met lokale informatie, zoals:

- de geschiedenis van de kiesrechtstrijd in de gemeente
- de eerste partijen en hun leiders
- de eerste lijsten en uitslagen na 1917
- de eerste vrouw in de raad
- de eerste vrouwelijke wethouder en burgemeester

Gemeenten of hun archiefdienst kunnen zelf aan het werk gaan met het onderzoeken en beschrijven van de historie, maar ze kunnen ook lokale historische verenigingen vragen de informatie te verzamelen voor een tentoonstelling over de plaatselijke kiesrechtgeschiedenis. Inschakeling van leden van de Nederlandse Vereniging van Historische Onderzoekbureaus behoort eveneens tot de mogelijkheden. Ook andere vormen van presentatie zijn natuurlijk mogelijk, bijvoorbeeld een publicatie of een stadswandeling langs historische plekken in de kiesrechtstrijd.

Handreiking voor onderzoek

ProDemos hoopt dat u belangstelling heeft voor het lokale onderzoek naar deze bijzondere periode en dat u werk wilt gaan maken van bijvoorbeeld een tentoonstelling, een wandeling of een lezingencyclus. Ter kennisgeving en ondersteuning stelt ProDemos twee documenten beschikbaar, namelijk een *Handleiding voor archiefonderzoek naar de invoering van het algemeen kiesrecht in uw gemeente* en een *Handleiding voor lokaal historisch onderzoek naar de invoering van het algemeen kiesrecht en de invloed van deze invoering op de gemeenten*. De documenten zijn te vinden op www.prodemos.nl/kiesrechtonderzoek.

De handleiding voor *archiefonderzoek* is vooral bestemd voor mensen zonder veel ervaring met historisch onderzoek in lokale of regionale archieven. De handleiding voor *lokaal historisch onderzoek* biedt korte beschrijvingen van de historische thema's uit die tijd. Ook bevat het twee voorbeeldonderzoeken, een naar de gemeente Nijmegen en de ander naar Schiedam. Voor deze gemeenten is gekozen omdat zij zo verschillend zijn. Lokale verschillen kunnen een heel divers beeld opleveren van de kiesrechtstrijd in Nederland.

Reageren

ProDemos hoort graag van u of u belangstelling heeft voor onderzoek naar de geschiedenis van het algemeen kiesrecht in uw gemeente. Zo ja, pakt de archiefdienst van de gemeente dit zelf op? Of wilt u een en ander uitbesteden aan historische verenigingen? Wilt u dan zo vriendelijk zijn deze brief naar hen door te sturen?

Als u nog verdere vragen heeft, kunt u contact opnemen met Gerda Bosdriesz (g.bosdriesz@prodemos.nl; 070 – 7570235) of Harm Ramkema (h.ramkema@prodemos.nl; 070 – 7570264). We zijn benieuwd naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Eddy Habben Jansen
Directeur